

prelegent zauważył, że człowiekowi jest przypisana nieograniczoność prowadząca niemalże do nieskończoności w poznaniu i pragnieniu chcenia np. dobra.

Doktor hab. Piotr Mazur w *Słowie końcowym* zawarł podziękowanie za pomoc w organizacji dwudniowej międzynarodowej konferencji ks. prof. Józefowi Bremerowi SJ, władzom uczelni oraz wszystkim głoszącym wykłady oraz panelistą, podejmującym dyskusje, jak również pozostałym uczestnikom. Poprosił o podsumowanie i oficjalne zakończenie konferencji gospodarza miejsca.

Ksiądz Dziekan WF WSF-P Ignatianum stwierdził między innymi: „dużo powiedziano, jasno i czytelnie, ale jeszcze okazuje się jak wiele zostało do powiedzenia o bycie ludzkim”. Następnie skierował podziękowania w stronę bezpośredniego organizatora p. dr hab. Piotra Mazura oraz zapewnił o swoim wsparciu w kwestii przyszłorocznej konferencji z cyklu *W kręgu pytań o człowieka*.

WIESŁAW SZUTA

Wyższa Szkoła Medyczna w Sosnowcu

Wyższa Szkoła Zarządzania w Częstochowie

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA DYDAKTYCZNO-NAUKOWA:
„WSPÓŁCZESNA PEDAGOGIKA PERSONALISTYCZNA I EDUKACJA ZDROWOTNA
W KONTEKŚCIE ŻYCIA I NAUCZANIA OJCA ŚW. JANA PAWŁA II”
UKW Bydgoszcz, 6-7 maja 2011

Z inicjatywy Studenckiego Koła Naukowego Animatorów Aktywności Fizycznej, Edukacji Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, we współpracy z Katedrą Personalizmu Chrześcijańskiego KUL oraz Europejskim Centrum Młodzieży w Paliano, odbyła się w Bydgoszczy w dniach 6-7 maja br. Międzynarodowa Konferencja Dydaktyczno-Naukowa poświęcona problematyce współczesnej pedagogiki personalistycznej oraz edukacji zdrowotnej w kontekście życia i nauczania papieża Jana Pawła II. Patronat honorowy nad konferencją objęli: J.E. Kardynał Angelo Comastri – wikariusz generalny Ojca św. na Watykan, Prezydent Miasta Bydgoszczy – Rafał Bruski, J.M. Rektor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – prof. dr hab. inż. Józef Kubik oraz Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Piotr Całbecki.

Osoba papieża Jana Pawła II, jego życie oraz działalność naukowo-wychowawcza, stały się inspiracją dla organizatorów bydgoskiej konferencji, aby poddać głębszej refleksji zagadnienie współczesnej pedagogiki i pedagogii oraz edukacji zdrowotnej w świetle szeroko rozumianej myśli personalistycznej, której wybitnym reprezentantem był Karol Wojtyła.

Celem konferencji było przede wszystkim rozpropagowanie personalistycznego sposobu postrzegania człowieka i myślenia o nim, promocja kultury personalistycznej w środowisku akademickim i pozauczelnianym. Chodziło również o ukazanie zwią-

ków, jakie istnieją pomiędzy pedagogiką personalistyczną i wychowaniem zdrowotnym a integralnym rozwojem człowieka jako osoby. Przygotowanie pedagogiczne powinno uwzględniać całościową troskę o wychowywanego człowieka w jego wymiarze cielesnym, psychicznym i duchowym. W domowej oraz szkolnej edukacji prozdrowotnej i aktywności fizycznej nigdy nie powinno się pomijać integralnego widzenia ludzkiej osoby i harmonijnego rozwoju wszystkich jej wymiarów. W tym sensie pedagogika personalistyczna nie może również abstrahować od problematyki etycznej, formacji sumienia i poszukiwania wzorów życia moralnego, co w licznych wystąpieniach podkreślali uczestnicy konferencji.

Pojęcie współczesnej pedagogiki personalistycznej nie jest z pewnością terminem jednoznacznym, jednak przywołanie postaci Jana Pawła II w dużym stopniu ukonkretniło, ku jakiej odmianie wspomnianej pedagogiki kierować się będzie uwaga uczestników konferencji. Zdecydowanie skoncentrowano się na personalizmie nawiązującym do inspiracji chrześcijańskich, co jednak w niczym nie utrudniło interdyscyplinarnego poszukiwania rozwiązań problemów nurtujących współczesnych wychowawców.

Pedagogika personalistyczna stawia w centrum swych dociekań osobę ludzką i troskę o jej integralny rozwój. W historii myśli europejskiej pogłębiona refleksja naukowa na temat osoby rozpoczęła się w łonie chrześcijaństwa i bez wątpienia właśnie w kontekście tej religii poszukiwania personalistyczne znalazły najbardziej twórczy klimat. Jakkolwiek liczne są nurty myślenia personalistycznego, to jednak wydaje się, że właśnie personalizizm chrześcijański ma szansę w sposób najbardziej integralny opisać fenomen osoby i jej dynamicznego rozwoju, uzasadniając zarówno jej godność jak i transcendencję. Potwierdzeniem tej intuicji była niewątpliwie zarówno sama osoba jak i edukacyjno-wychowawcza aktywność Jana Pawła II.

Bydgoską konferencję rozpoczęło powitanie oraz słowo wstępne wygłoszone przez Jego Magnificencję Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, prof. zw. dr hab. inż. Józefa Kubika. Wyraził on podziękowania organizatorom i przybyłym gościom oraz radość z faktu podjęcia refleksji naukowej na tak istotny temat, jakim jest integralnie pojęta pedagogika.

Na konferencję został zaproszony kardynał Angelo Comastri, wikariusz generalny Ojca św. na Watykan, który z powodu licznych obowiązków nie mógł niestety przybyć do Bydgoszczy. Skierował jednak do uczestników konferencji swoje przesłanie. Przywołując w nim osobę i dzieło Jana Pawła II, podkreślił jego bezkompromisową walkę o dobro człowieka jako osoby w czasach „programowego niezdecydowania i rozpowszechnionej oportunistycznej zmienności”. Kardynał przypomniał również zasługi papieża w dziedzinie troski o pokój oraz obrony rodziny zbudowanej na trwałym fundamencie małżeństwa mężczyzny i kobiety. Znana wszystkim zdecydowana postawa Jana Pawła II w obronie prawa do życia każdej istoty ludzkiej od chwili poczęcia do naturalnej śmierci sprawiła, że postrzegamy go jako wielkiego promotora i obrońcę godności osoby ludzkiej. Dlatego, jak zaznaczył purpurat, zarówno Kościół jak i cała ludzkość „nie mogą zapomnieć tego świetlanego i odważnego świadectwa”. Kardynał z uznaniem odniósł się do inicjatywy zorganizowania bydgoskiej konferencji nauko-

wej, życząc jej uczestnikom, aby przyniosła obfite owoce, z których będzie można korzystać w codziennej pracy wychowawczej.

W części powitalnej zabrali również głos prorektor ds. dydaktycznych UKW prof. nadzw. dr hab. Andrzej Papuziński oraz dziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych, prof. zw. dr hab. Sławomir Kaczmarek.

Sesję plenarną konferencji rozpoczęło wystąpienie dr Alicji Kostenckiej (UKW Bydgoszcz) pt. *Pedagogika personalistyczna i edukacja zdrowotna jako holistyczne wychowanie do wartości uniwersalnych*. Autorka wystąpienia, będąc opiekunką Studenckiego Koła Naukowego odpowiedzialnego za organizację konferencji, nakreśliła jej cele, a także wskazała na konieczność interdyscyplinarnych poszukiwań w dziedzinie pedagogiki i promocji prozdrowotnego stylu życia. Pomocą w stworzeniu odpowiedniego klimatu sympozjum związanego z osobą Jana Pawła II stała się kilkuminutowa projekcja filmu pt.: *Papież Polak*.

Ponieważ współorganizatorem konferencji była Katedra Personalizmu Chrześcijańskiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, nie mogło zabraknąć wystąpień przedstawicieli tejże uczelni. W problematykę konferencji wprowadził ks. dr Grzegorz Barth rozwijając temat: *Hermeneutyka personalistyczna a współczesna edukacja*. Zwrócił uwagę na fakt, że pomimo wieloznaczności samego terminu personalizm, kierunek ten może stanowić ciekawą i twórczą inspirację dla poszukiwań pedagogicznych. W pewnym sensie kontynuacją powyższych intuicji był wykład ks. prof. nadzw. dra hab. Mariana Nowaka pt. *Pedagogika personalistyczna – wyzwanie i nadzieja dnia dzisiejszego*. Prelegent ukazał jak jest istotne, zwłaszcza w klimacie współczesnych przemian kulturowych, pojmowanie człowieka jako osoby i uwzględnienie wszystkich wymiarów jego istnienia w procesie edukacyjnym. W kolejnym wystąpieniu ks. prof. zw. dr. hab. Stanisław Kowalczyk przybliżył *Personalizm społeczny Ojca św. Jana Pawła II*. Personalistyczna koncepcja osoby niesie ze sobą określoną wizję życia społecznego, gdyż osoba „staje się” w relacji do innych osób. Istnieje zatem konieczność pogłębionej refleksji na temat wzajemnych odniesień osoby do wspólnoty, czego wyrazem było społeczne nauczanie papieża Polaka.

Nakreślona perspektywa filozoficzno-teologiczna i społeczna została w dalszej części konferencji uzupełniona wystąpieniami przedstawicieli innych dyscyplin naukowych. Profesor nadzw. dr. hab. Zbigniew Dziubiński (AWF Warszawa) zaprezentował *Jana Pawła II wizję świata, człowieka i sportu*. Zwrócił uwagę, że zarówno sposób uprawiania teologii jak i styl życia polskiego papieża prowadziły do pokonywania sztucznie stworzonego dystansu pomiędzy tradycyjnie rozumianym światem *sacrum* i światem *profanum*. Aktualność i ponadczasowość nauczania Jana Pawła II podkreślił w swoim wystąpieniu biskup bydgoski Jan Tyrawa. Ukazując skomplikowany obraz współczesnej kultury, dostrzegł w personalistycznym orędziu Jana Pawła II promień nadziei zarówno dla Kościoła jak i dla całego świata.

Wystąpienie biskupa bydgoskiego wieńczyło pierwszą część sesji plenarnej. W przerwie uczestnicy konferencji mogli wzmocnić swe siły filiżanką kawy oraz obejrzeć przygotowaną przez organizatorów wystawę papieskich zdjęć autorstwa Arturo Mari.

Po przerwie jako pierwszy wystąpił prof. zw. dr hab. Andrzej Pawłucki (AWF Wrocław) z referatem pt.: *Moralna wartość egzystencji osoby jako personalistyczne uzasadnienie sensu prozdrowotnego stylu życia ucznia*. Wśród wielu istotnych zagadnień poruszonych przez wykładowcę, szczególnie ciekawe było poszukiwanie uwarunkowań zaniedbań w dziedzinie higieny i czystości, tak charakterystycznych dla pewnej części naszych rodaków. Na uwagę zasługiwało również podkreślenie medialnych tendencji do kreowania niepersonalistycznych i dehumanizujących stylów życia, będących ostatecznie zaprzeczeniem prozdrowotnej edukacji.

W kolejnym referacie ks. dr Maciej Olczyk (UAM Poznań) ukazał jak w kontekście pedagogiki personalistycznej należałoby rozumieć ludzką seksualność i płciowość. Podążając śladem etycznej myśli Karola Wojtyły autor podkreślił znaczenie tzw. normy personalistycznej w wychowaniu do przeżywania ludzkiej seksualności i płciowości oraz przedstawił jej zastosowanie w konkretnych problemach wychowawczych, takich jak edukacja seksualna i rehabilitacja cnoty czystości. Z kolei wystąpienie prof. nadzw. dra hab. Romana Ossowskiego (UKW Bydgoszcz) poświęcone zostało *Poczuciu szczęścia u osób dążących do zdrowego stylu życia*. Prelegent ukazał wielość koncepcji szczęścia, a także różnorodność dróg do niego prowadzących. Niewątpliwie integralne poczucie zdrowia cielesnego, psychicznego i duchowego jest istotnym komponentem ludzkiego szczęścia. Ostatnim wykładem w sesji plenarnej było wystąpienie prof. nadzw. dr hab. Piotra Błajeta (WSB Toruń), który mówił o pedagogii ciała Jana Pawła II jako fundamencie pedagogii zdrowia.

Sesja popołudniowa przewidywała, oprócz dalszych wystąpień zaproszonych gości, również referaty studentów Koła Naukowego oraz okolicznościowy występ artystyczny. Personalistyczną koncepcję edukacji zdrowotnej w praktyce szkolnej przedstawiła w swoim wykładzie dr Barbara Wolny (WZNoS KUL Stalowa Wola). Zwróciła uwagę na praktyczne zastosowanie personalistycznych pryncypiów w działaniach pedagogicznych i prozdrowotnych wobec dzieci i młodzieży. W następnej prezentacji studenci Koła Naukowego Animatorów Aktywności Fizycznej, Edukacji Zdrowotnej i Promocji Zdrowia – Agnieszka Perzyńska, Łukasz Rząd, Monika Śliwowska (UKW Bydgoszcz) – przedstawili sylwetkę Ojca św. Jana Pawła II jako promotora aktywnego stylu życia. Szczególnie ciekawa była obserwacja, jaką poczynił Łukasz Rząd, student a zarazem sportowiec. Zwrócił uwagę na bardzo istotny problem, jakim jest moralna postawa trenera. Jak zaznaczył, ważne jest, aby trener dostrzegał w sportowcu osobę, a nie jedynie „maszynę” do robienia wyników, które przynoszą zyski lub straty. Po raz kolejny została zatem uwypuklona, nieco w innym kontekście, zasada normy personalistycznej – fundamentalnej reguły etyki Jana Pawła II.

Po wystąpieniach studentów nastąpił tzw. „czas wolnego mikrofonu”, dający uczestnikom okazję do podzielenia się wrażeniami i refleksjami z osobistych spotkań z papieżem Polakiem. Sesję popołudniową wieńczył występ artystyczny w wykonaniu zespołu młodzieżowego, a w godzinach wieczornych uczestnicy konferencji spotkali się na okolicznościowej kolacji, będącej dogodną okazją do dalszej wymiany myśli i podzielenia się akademickim doświadczeniem pochodzącym z różnych ośrodków naukowych.

W drugim dniu konferencji obrady miały bardziej kameralny charakter. Uczestnicy najpierw wysłuchali wystąpienia prof. nadzw. dra hab. Janusza Bielskiego (AH, Pułtusk) pt.: *Przemiany filozofii edukacyjnej – personalistyczna koncepcja reformy oświaty*. Autor wystąpienia nakreślił istotę transformacji, jakiej powoli ulega polska oświata, przechodząc od modelu wychowawczego inspirowanego filozofią marksistowską do koncepcji bazującej na ideałach personalistycznych. Nie jest to łatwy proces, co więcej, nie zawsze warunki ekonomiczne i kulturowe sprzyjają promocji autentycznego personalizmu w reformie oświatowej. Referat dr Małgorzaty Ostrowskiej (WSG Bydgoszcz) poświęcony był pedagogice miłości Jana Pawła II jako drodze wychowania dzieci i młodzieży. Jak zaznaczyła prelegentka, najbardziej fundamentalną postawą wychowawcy powinna być autentyczna miłość względem wychowanków. Ona zasugeruje konkretne rozstrzygnięcia szczegółowe niezbędne w procesie wychowawczym. Inspirująca w tym względzie powinna być, zwłaszcza dla wychowawców katolickich, miłość z jaką Jan Paweł II odnosił się do dzieci i młodzieży, której przecież niewątpliwie był wychowawcą. Kolejne wystąpienie dr Krystyny Rutkowskiej (ZSO 2 Legnica) ukazało formy wychowania personalistycznego w placówce oświatowej, której patronuje Jan Paweł II. Referentka odwoływała się do doświadczeń Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Legnicy i zaprezentowała szereg inicjatyw wychowawczych nawiązujących do osoby oraz myśli papieża Polaka (szkolne pielgrzymki do Watykanu, spotkania z Ojcem św., konkursy, występy artystyczne).

Spotkanie „przy okrągłym stole” dało okazję do zaprezentowania innych jeszcze zgłoszonych referatów i wystąpień. Wśród zabierających głos znalazły się m.in. następujące osoby: dr Emilia Mazurek (problematyka cierpienia), ks. dr Tomasz Kalociński (rola katolickiej nauki społecznej w promocji personalizmu i konkretne postulaty pokonferencyjne), dr Mirosława Śmiglewska (aktywność fizyczna kobiet prowadzących sedentarny tryb życia), ks. dr Mirosław Gogolik (problemy wychowawcze w szkole katolickiej). Zaprezentowane przedłożenia stały się wprowadzeniem do otwartej debaty, mającej na celu zarysowanie dalszych linii rozwojowych pedagogiki personalistycznej i integralnej edukacji prozdrowotnej. Obrady podsumowali wspólnie w końcowym trójgłosie prof. Andrzej Pawłucki, dr Alicja Kostencka oraz ks. dr Grzegorz Barth. Zwrócili uwagę na potrzebę kontynuacji refleksji personalistycznej, a także na konieczność wprowadzania w życie ideałów personalizmu bez używania wzniosłych słów i uroczystych deklaracji. Konferencja zakończyła się pożegnalnym obiadem.

Bydgoska międzynarodowa konferencja dydaktyczno-naukowa poświęcona pedagogice personalistycznej oraz edukacji zdrowotnej spełniła oczekiwania organizatorów jak i zaproszonych gości. Interdyscyplinarna refleksja naukowa pozwoliła wydobyć istotną rolę inspiracji personalistycznych dla współczesnych koncepcji edukacyjno-wychowawczych. Fundamentalna zasada personalistyczna, nakazująca traktowanie osoby ludzkiej jako celu wszelkich działań, w tym także wychowawczych, oznacza w praktyce poszanowanie wszystkich jej wymiarów istnienia: cielesnego, psychicznego i duchowego. Integralny rozwój osoby musi uwzględniać wszystkie te wymiary, unikając jednostronnego eksponowania jednych z pomijaniem innych. Fragmentaryzacja w procesie wychowawczym jest szczególnie niebezpieczna dla kształtowania postaw

moralnych dzieci i młodzieży. Wydaje się, że perspektywa personalistyczna oferuje teoriom wychowania solidny fundament antropologiczny, na bazie którego można konstruować projekty pedagogiczne odpowiadające godności i dynamicznej naturze osoby ludzkiej. Wychowanie personalistyczne to jednoczesna formacja sfery ludzkiego ciała, duszy i ducha, dbałość o zdrowie fizyczne, psychiczne i moralne, to zapewnienie nie tylko wzrostu poziomu wiedzy ucznia, ale także troska o rozwój jego umiejętności, w tym dyspozycji moralnych: silnej woli, prawego sumienia i osobistych oraz społecznych cnót.

MACIEJ OLCZYK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny